

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економічного аналізу
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
«Аналіз бізнес-процесів у підприємстві»
(назва освітньої програми)

на тему: «Методика та практичний досвід обліку, аудиту та аналізу
основних засобів на прикладі ТП «Теплопостачання»»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій
Іванова Ольга Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Шевчук Ніна Сергіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Облік, аналіз та аудит основних засобів на підприємстві займає одне з важливих місць, визначає масштаби і напрямки розвитку, стратегічні можливості діяльності підприємства, а їх ефективне використання впливає на результати виробництва, тобто в кінцевому підсумку на фінансовий результат.

Актуальність дослідження також обумовлюється і тим, що результати обліку, аналізу та аудиту основних засобів підприємства є підставою для прийняття відповідних управлінських рішень керівництва підприємства, які можуть бути направлені на досягнення поставлених перед підприємством цілей.

Мета дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні методики та практичного досвіду обліку, аудиту та аналізу основних засобів на прикладі виробничого підприємства.

Завдання дослідження:

- описати загальну економічну характеристику комунального підприємства «Теплопостачання»;
- дослідити первинне забезпечення обліку операцій з основними засобами підприємства;
- проаналізувати ефективність використання основних засобів КП «Теплопостачання»;
- запропонувати шляхи вдосконалення аналізу та аудиту основних засобів на підприємстві;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення аналізу та аудиту основних засобів на підприємстві.

Об'єкт дослідження. Об'єкт дослідження в роботі є процес обліку, аудиту та аналізу основних засобів підприємства.

Предмет дослідження. Предметом дослідження в роботі виступають основні засоби, методика організації їх обліку, аналізу та аудиту на підприємстві.

Методи дослідження. Методичну основу роботи становлять загальнонаукові та спеціально-наукові методи наукового пізнання. Так, за допомогою термінологічного аналізу, порівняння, методу ключових понять та системно-структурного методу були дослідженні теоретико-методологічні аспекти обліку, аудиту та аналізу основних засобів підприємства. Методи аналізу та синтезу було застосовано щодо дослідження фінансово-економічної характеристики підприємства. Системний метод було застосовано для дослідження системи первинних документів та синтетичного та аналітичного

обліку основних засобів. Групування, метод вертикального та горизонтального аналізу, індексний метод стали основою для проведення аналізу ефективності використання основних засобів підприємства. Методи індукції та дедукції було використано під час складання робочих документів та аудиторського висновку. Методи наукової абстракції та узагальнення застосовувалися для обґрунтування шляхів удосконалення аналізу та аудиту основних засобів на підприємстві.

Інформаційна база дослідження Фінансова та статистична звітність КП «Теплопостачання», підручники та монографії, наукові статті, аналітичні доповіді вітчизняних і зарубіжних вчених в сфері бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту, електронні ресурси мережі Internet.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (84 найменування) та 22-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 186 сторінок. Основний зміст викладено на 104 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методологічні аспекти обліку, аудиту та аналізу основних засобів підприємства»** розглянуто економічний зміст та класифікацію основних засобів, досліджено наукові основи обліку та аудиту основних засобів підприємства, описано методiku оцінки ефективності використання основних засобів.

У другому розділі **«Організація та методика обліку основних засобів КП “Теплопостачання”»** надано загальну економічну характеристику підприємства КП “Теплопостачання”, досліджено особливості обліку та первинного забезпечення операцій з основними засобами.

У третьому розділі **«Практичний досвід аудиту та аналізу основних засобів КП “Теплопостачання”»** проаналізовано ефективність використання основних засобів на комунальному підприємстві “Теплопостачання”, проведено аудит основних засобів та запропоновані шляхи вдосконалення аналізу та аудиту основних засобів.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження нами зроблено наступні висновки.

Аналіз нормативних документів та розробок науковців показав, що ознаками основних засобів слід вважати: вартісність (грошова оцінка); матеріальне вираження (засоби виробництва, устаткування тощо);

функціональне призначення (сфера використання у виробництві, торгівлі чи наданні послуг); тривалість використання (не менше одного року); амортизаційність (здатність до зменшення вартості у зв'язку з використанням). Згідно з цими ознаками і слід формулювати поняття «основні засоби», під яким слід розуміти вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання. Класифікація основних засобів на законодавчому рівні закріплена Планом рахунків, П(С)БО 7 та у Податковому кодексі України.

В науковій літературі обґрунтовується, що пріоритетними завданнями обліку основних засобів є: правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення й вибуття об'єктів основних засобів; контроль за збереженням основних засобів; контроль за витратами на ремонт основних засобів, а також за ефективністю використання основних засобів; правильне обчислення та відображення в обліку сум амортизації; отримання документально обґрунтованих даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації, а також у розрізі осіб, відповідальних за її збереження; виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття. Проведення аудиту основних засобів дозволяє встановити їхній наявний та кількісний стан, правильність відображення в обліку, достовірність витрат на ремонт і покращення, правильність нарахування амортизації. Організація і методика проведення аудиту основних засобів відображається в плані, програмі та доповнюється нормативним забезпеченням. Формування головної стратегії та напрямків проведення перевірки основних засобів знаходять своє відображення в плані аудиту. Програма аудиту є переліком дій (процедур), які виконує аудитор на кожному етапі перевірки основних засобів, з метою отримання аудиторських доказів, тобто джерел інформації, на підставі вивчення яких мають бути зроблені висновки за результатами аудиту.

Ефективність господарської діяльності підприємства залежить не тільки від забезпечення його основними засобами, а й від ефективності їх відтворення і використання їх у часі. Сучасні підходи до оцінки ефективності використання основних засобів досить різноманітні, але в переважній більшості ґрунтуються на одних оціночних показниках, які слід розглядати як три підсистеми: показники, які характеризують рівень забезпечення підприємства основними засобами (місткість основних засобів, озброєність основними засобами, коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства); показники стану основних засобів (коефіцієнти зносу, придатності, оновлення, вибуття, приросту основних засобів) та показники ефективності використання основних засобів (віддача основних засобів, рентабельність основних засобів, сума прибутку на одну гривню основних засобів).

Нами досліджено основні характеристики комунального підприємства «Теплопостачання». Це сучасне промислове підприємство, метою діяльності якого є задоволення потреб територіальної громади міста Одеса шляхом здійснення господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом та постачанням теплової енергії, та іншої діяльності з метою отримання прибутку в порядку, визначеному законодавством України. Підприємство здійснює оперативний і бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, веде статистичну звітність. До структури бухгалтерії КП «Теплопостачання» входять: головний бухгалтер, замісник головного бухгалтера, бухгалтери, касири. В КП «Теплопостачання» застосовується автоматизована система обробки облікових документів з використанням автоматизованої комп'ютерної системи бухгалтерського обліку «ІТ-підприємство». Проведений аналіз показав, що КП «Теплопостачання» тільки в 2018 році почало здійснювати ефективну господарську діяльність та отримувати прибутки. За період 2016-2018 рр. обсяги надання послуг підприємством в сфері теплопостачання суттєво зросли.

Оцінка організації та методики обліку основних засобів показала, що первинне документування операцій з основними засобами в КП «Теплопостачання» здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства та наказу про облікову політику. Первинний облік основних засобів в КП «Теплопостачання» забезпечується такими формами документів: акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів; акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів; акт списання основних засобів; акт списання автотранспортних засобів; акт про встановлення, пуск та демонтаж будівельних машин; інвентарна картка обліку основних засобів; опис інвентарних карток по обліку основних засобів; картка обліку руху основних засобів; інвентарний опис основних засобів. Оформлення первинних документів здійснюється бухгалтером з обліку нематеріальних активів. В бухгалтерії на кожен об'єкт основних засобів відкривається інвентарна картка обліку основних засобів. Ліквідація основних засобів на підприємстві оформляється актом на списання основних засобів.

Нами досліджено, що КП «Теплопостачання» багато уваги приділяють синтетичному та аналітичному обліку основних засобів. Синтетичний облік ведеться на рахунках 15 «Капітальні інвестиції» та 10 «Основні засоби» і націлений на забезпечення контролю ефективного використання об'єктів основних засобів. Рахунок 15 «Капітальні інвестиції» використовується для обліку витрат на придбання чи створення основних засобів. Рахунок 10 «Основні засоби» використовується для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів. Аналітичний облік капітальних інвестицій ведеться за видами основних засобів, а також за інвентарними об'єктами капітальних вкладень. Аналітичний облік основних засобів ведеться щодо кожного об'єкту окремо. Придбані за грошові кошти основні засоби зараховують на баланс КП «Теплопостачання» за первісною вартістю. Усі витрати на будівництво об'єкта основних засобів визнають капітальними

інвестиціями і збирають на субрахунок 151 «Капітальне будівництво», а витрати на виготовлення об'єкта основних засобів - на субрахунок 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів». У випадку безоплатного отримання основних засобів в КП «Теплопостачання», первісна вартість об'єкта основних засобів, що надійшов, дорівнює його справедливій вартості, збільшеній на вартість супутніх витрат. Нарахування амортизації в КП «Теплопостачання» здійснюється протягом строку корисного використання, що визначається підприємством самостійно з урахуванням вимог законодавства. На підприємстві використовується прямолінійний метод амортизації.

Аналіз наявності та руху основних засобів КП «Теплопостачання» показав, що за 2016-2018 роки приріст основних засобів підприємства склав 206565 тис.грн. Процес оновлення основних засобів відбувається значно швидше, ніж процес їх вибуття, що є наслідком приросту основних засобів. Динаміка коефіцієнта зносу основних засобів показує тенденцію до поліпшення якісного стану основних засобів підприємства. В структурі основних засобів КП «Теплопостачання» переважну частку мають будівлі, споруди та передавальні пристрої. Щодо ефективності використання основних засобів КП «Теплопостачання», то можна зробити висновок про її зниження протягом досліджуваного періоду. Факторний аналіз основних засобів КП «Теплопостачання» дає змогу стверджувати, що у підприємства є резерви зростання обсягу виробництва за рахунок більш ефективного використання основних засобів. Також нами проведено регресійно-кореляційний аналіз та для більш ефективного використання основних засобів запропоновано приділити увагу таким факторам як коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт змінності та питома вага активної частки основних засобів.

Проаналізовано результати аудиту основних засобів в КП «Теплопостачання» для підтвердження інформації щодо повноти та достовірності, законності та правильності відображення в обліку інформації щодо основних засобів. На першому етапі аудиторської перевірки було розроблено план та програму аудиту. Методика аудиту основних засобів включала перевірку первинного документування основних засобів, правильності ведення синтетичного та аналітичного обліку основних засобів, їх амортизації та ремонтів, правильності відображення цієї інформації в фінансовій звітності. На заключному етапі аудиторської перевірки було складено аудиторський висновок. Аудитором було визначено перелік робочої документації, яка прикладалась до аудиторського висновку. В цих документах зафіксовано різні аудиторські процедури, отримана інформація та зроблено висновки щодо конкретного об'єкту перевірки. Робоча документація містить переконливі і вагомі докази, що впливають з матеріалів перевірки. На підставі проведеного дослідження аудитором було складено позитивний аудиторський висновок, який містить інформацію про стан обліку основних засобів в КП «Теплопостачання».

На нашу думку чинні методики аналізу використання основних засобів в КП «Теплопостачання» повинні удосконалюватись, оскільки лише таким чином можна сформулювати потужну аналітичну основу для прийняття управлінських

рішень. Основна мета аналізу процесів відтворення в КП «Теплопостачання» повинна полягати у дослідженні необхідності, масштабів, джерел фінансування, інтенсивності процесів фізичного та вартісного заміщення спрацьованих основних засобів на нові. Для цього запропоновані наступні етапи аналізу відтворення основних засобів на підприємстві: аналіз потреби у відтворенні основних засобів; аналіз динаміки та масштабів відтворювальних процесів; аналіз джерел фінансування процесів відтворення. Аналітичний і синтетичний облік основних засобів відповідає вимогам законодавчо-нормативних актів, але необхідно посилити контроль за нарахуванням амортизаційних відрахувань і оформленням операцій з амортизації основних засобів. З цією метою запропоновано макет тесту внутрішнього контролю амортизації основних засобів в КП «Теплопостачання». Також запропоновано програму аудиту основних засобів та їх амортизації, яка дасть змогу аудиторам детальніше вивчити облік основних засобів, звернути особливу увагу на методи нарахування амортизації та правильність використання бухгалтерських рахунків.